

III-Arhitektura Windows Server OS

SADRŽAJ

3.1 Administrativni alati za upravljanje

3.2 Okruženje Widows Servera

3.3 Upravljačka konzola MMC

3.4 Arhitektura Windows Server OS

3.5 Povezanost Active Directory

3.1 Administrativni alati za upravljanje

- **Server menadžer** je glavni grafički alat koji se koristi za upravljanje računarima koji koriste Windows 2012 server.
- Moguće je upravljati i **lokalnim i udaljenim serverima**, a moguće je upravljati i **grupama servera** što dodatno olakšava posao.
- **Server menadžer konzolu** je moguće koristiti i na **lokalnim i na udaljenim serverima** za:
  - ✓ Dodavanje uloga(*rola*) i mogućnosti(*features*)
  - ✓ Pokretanje Windows PowerShell sesija
  - ✓ Pregled događaja
  - ✓ Izvođenje konfiguracije
- Server menadžer **se može koristiti** na sledećim sistemima nižeg nivoa:
  - ✓ Windows 2008 SP1 server (potpuni server i Server Core)
  - ✓ Windows 2008 SP2 server (samo poptuni server).
- Za upravljanje sistemima potrebno je na njima instalirati **Windows Management Framework 3.0** (WMF 3.0).
- Server menadžer uključuje alat **Best Practices Analyzer** za analizu rada svih uloga koje funkcionišu u Windows Server OS.

3.1 Administrativni alati za upravljanje

Server Manager ▾ Dashboard

Manage Tools View Help

Dashboard

Local Server

All Servers

AD CS

File and Storage Services ▾

Hyper-V

IIS

sai

Virtual Servers

WDS

WELCOME TO SERVER MANAGER

QUICK START

1 Configure this local server

2 Add roles and features

3 Add other servers to manage

4 Create a server group

WHAT'S NEW

LEARN MORE

Hide

ROLES AND SERVER GROUPS

Roles: 5 | Server groups: 3 | Servers total: 3

 AD CS 1	 File and Storage Services 1	 Hyper-V 1	 IIS 1	 WDS 1
Manageability	Manageability	Manageability	Manageability	Manageability
Events	Events	Events	Events	Events
Services	Performance	Services	Services	Services
Performance	BPA results	Performance	Performance	Performance
BPA results		BPA results	BPA results	BPA results

12/6/2012 7:33 PM

3.1 Administrativni alati za upravljanje

- Kada se instalira neka uloga ili mogućnost preko **Server menadžer-a**, potrebno je instalirati i **određeni administrativni alat**.
- Čitav set administrativnih alata u Windows 2012 serveru moguće je instalirati i preko **RSAT** (*Remote Server Administration Tools*).
- Kada se instalira RSAT, moguće je odabrati da li da se instaliraju **svi alati ili neki određeni**.
- Alati koje administratori **najčešće koriste** su:
  1. **Active Directory Administrative Center**
  2. **Active Directory Users and Computers**
  3. **DNS console**
  4. **Event Viewer**
  5. **Group Policy Management Console**
  6. **IIS Menadžer Tool**
  7. **Performance Monitor**
  8. **Resource Monitor**
  9. **Task Scheduler**

3.1 Windows PowerShell

- Windows **PowerShell** je *command-line* okruženje i tehnologija koja se **zasniva na skriptama**, nalazi se ugrađena u Windows Server 2012 OS
- Omogućuje pojednostavljenje i **automatizaciju administratorskih zadataka** koji se često izvršavaju.
- Zahvaljujući automatizaciji nekih poslova, administratori imaju više vremena da se posvete **težim zadacima** za koje su oni odgovorni.
- Windows **PowerShell** se sastoji od **cmdlet**-a koji se izvršavaju u *comand-line* okruženju ili se **više njih povezuju i sačinjavaju skriptu**.
- Mogućnosti Windows **PowerShell**-a je moguće proširiti dodavanjem **novih modula**.
- Jedna od ugrađenih mogućnosti u Windows **PowerShell** je *tab completion* koja omogućava administratoru da **ne piše celu komandu**, već klikom na taster **Tab** dopuni izraz koji je prethodno unešen.
- Informacije o svakom Windows PowerShell **cmdlet**-u je moguće saznati **jednostavnim pisanjem komande Get-Help cmdlet**.
- **Cmdlet** je jednostavna Windows **PowerShell** skripta koja **izvršava samo jednu funkciju**.

3.1 Windows PowerShell

Administrator: Windows PowerShell

```
PS C:\> help *
```

Name	Category	Module	Synopsis
ac	Alias		Add-Content
asnp	Alias		Add-PSSnapin
clc	Alias		Clear-Content
cli	Alias		Clear-Item
clp	Alias		Clear-ItemProperty
clv	Alias		Clear-Variable
compare	Alias		Compare-Object
cpi	Alias		Copy-Item
cpp	Alias		Copy-ItemProperty
cvpa	Alias		Convert-Path
dbp	Alias		Disable-PSBreakpoint
diff	Alias		Compare-Object
ebp	Alias		Enable-PSBreakpoint
epal	Alias		Export-Alias
epcsv	Alias		Export-Csv
fc	Alias		Format-Custom
f1	Alias		Format-List
foreach	Alias		ForEach-Object
%	Alias		ForEach-Object
ft	Alias		Format-Table
fw	Alias		Format-Wide
gal	Alias		Get-Alias
gbp	Alias		Get-PSBreakpoint
gc	Alias		Get-Content
gci	Alias		Get-ChildItem
gcm	Alias		Get-Command
gdr	Alias		Get-PSDrive
gcs	Alias		Get-PSCallStack
ghy	Alias		Get-History
gi	Alias		Get-Item
gl	Alias		Get-Location
gm	Alias		Get-Member
gmo	Alias		Get-Module
gp	Alias		Get-ItemProperty
gps	Alias		Get-Process
group	Alias		Group-Object
gsv	Alias		Get-Service
gsnp	Alias		Get-PSSnapin
gu	Alias		Get-Unique
gv	Alias		Get-Variable
gwmi	Alias		Get-WmiObject
iex	Alias		Invoke-Expression
ihy	Alias		Invoke-History
ii	Alias		Invoke-Item
ipmo	Alias		Import-Module
iwmi	Alias		Invoke-WmiMethod

3.1 Windows PowerShell ISE

- Windows **PowerShell ISE** je integrisano skriptno okruženje koje olakšava korišćenje Windows **PowerSell-a**.
- Poseduje ugrađen **mehanizam za dovršavanje započetih komandi** i pruža korisniku sve informacije o komandama i parametrima koji odgovaraju tim komandama.
- **Power Shell** komande mogu se **direktno zadavati** ili smeštati u skripte koje će biti sačuvane **za kasniju upotrebu**.
- U Windows **PowerShell ISE**-u ključne reči su obojene **drugom bojom**, a postoji i ugrađen debugging alat za proveru ispravnosti napisanih skripti.

3.1 Windows PowerShell

Administrator: Windows PowerShell ISE

File Edit View Tools Debug Add-ons Help

Untitled1.ps1* Commands

1 get-help

2

```
PS C:\WINDOWS\system32> get-help
```

TOPIC
Windows PowerShell Help System

SHORT DESCRIPTION
Displays help about Windows PowerShell cmdlets and concepts.

LONG DESCRIPTION
Windows PowerShell Help describes Windows PowerShell cmdlets, functions, scripts, and modules, and explains concepts, including the elements of the Windows PowerShell language.

Windows PowerShell does not include help files, but you can read the help topics online, or use the Update-Help cmdlet to download help files to your computer and then use the Get-Help cmdlet to display the help topics at the command line.

You can also use the Update-Help cmdlet to download updated help files as they are released so that your local help content is never obsolete.

Without help files, Get-Help displays auto-generated help for cmdlets, functions, and scripts.

Completed | Ln 2 Col 1 | 120% | Run Insert Copy

Modules: All Refresh

Name:

A:
Add-AppxPackage
Add-AppxProvisionedPackage
Add-BCDataCacheExtension
Add-BitLockerKeyProtector
Add-BitsFile
Add-CertificateEnrollmentPolicyServer
Add-Computer
Add-Content
Add-DnsClientNrptRule
Add-DtcClusterTMMapping
Add-History
Add-InitiatorIdToMaskingSet
Add-JobTrigger
Add-KdsRootKey
Add-Member
Add-MpPreference
Add-NetEventNetworkAdapter
Add-NetEventPacketCaptureProvider

3.2 Okruženje Windows Servera

- Serveri igraju **višestruku ulogu** i njima se postavljaju mnogi zadaci koje oni moraju da izvrše sa velikim stepenom pouzdanosti
- **Bilo kakva greška** može da prouzrokuje veoma opasne posledice po čitavu računarsku mrežu.
- Neki serveri su konfigurisani da obezbede **identifikaciju klijenata** (proveru autentičnosti), a drugi da **pokreću aplikacije**.
- U **zavisnosti od uloge koju obavljaju** serveri se mogu podeliti na:

1. Domen kontroler (*Domain controller*)

- ✓ čuvaju direktorijume sa **sistemskim** i **korisničkim** podacima
- ✓ upravljaju **komunikacijom između korisnika i domena**, uključujući proces logovanja korisnika, dokazivanje autentičnosti, pretraživanje po direktorijumima.
- ✓ Serveri koji su na domenu, a **nisu domen kontroleri**, nazivaju se **pridruženi** (*member*) serveri.
- ✓ Serveri koji nisu na domenu nazivaju se **samostalni** (*workgroup ili standalone*).

3.2 Okruženje Windows Servera

2. Aktivni imenik (*Active Directory*)

- ✓ Predstavlja struktuirano skladište podataka (*datastore*) koje se koristi za logičku i hijerahijsku organizaciju informacija u imeniku
- ✓ Sadrži podatke o objektima i deljenim resursima u okviru jednog domena a to su: serveri, štampači, volumeni, klijent računari, korisnički nalozi i td.

3. Serveri fajlova (*File servers*)

- ✓ Verovatno spada u najstarije usluge koje bilo koji server pruža.
- ✓ Osnovna usluga sastoji se u obezbeđivanju prostora na mreži gde možemo da smestimo i delimo fajlove sa drugim korisnicima na mreži što nam pruža višestruke prednosti.

4. Directory Service

- ✓ Prepoznaje deljene resurse na mreži i tu informaciju čini dostupnom svim korisnicima na mreži.
- ✓ Obezbeđuju da se imenuje, opiše, pristupi, rukuje i zaštići informacija o mrežnim resursima

3.2 Okruženje Windows Servera

5. DHCP server (*Dynamic Host Configuration Protocol*)

- ✓ Predstavlja protokol za **dinamičko konfigurisanje hosta**
- ✓ Zadužen je za konfiguriranje **specifičnih parametara TCP/IP** protokola na svakom računaru u mreži.
- ✓ Adrese se mogu dodeljivati na **statički i dinamički način**.

6. WINS i DNS serveri

- ✓ Omogućavaju da se umesto IP adresa, **koriste simbolička imena** za imena računara (čvorova).
- ✓ Pronalaženje IP adrese za dato simboličko ime naziva se **preslikavanje imena (name resolution)** i to predstavlja glavni zadatak ovih servera.
- ✓ Domain Name System (DNS) je Internet i TCP/IP standarni **servis za razrešavanje imena računara** (vrši preslikavanje imena u IP adresu)
- ✓ WINS server (*Windows Internet Name Server*) je zadužen da pruži podršku nekim **starijim OS** (NetBIOS).

3.2 Okruženje Windows Servera

7. Server aplikacija (*Application server*)

- ✓ Obezbeđuje infrastrukturu i servise neophodne za aplikacije
- ✓ Sadrži mnoga poboljšanja koja olakšavaju razvoj aplikacija
- ✓ Smanjuju ukupne troškove korišćenja i daju bolje performanse
- ✓ Neke od tih prednosti su: efikasno uvođenje u rad i upravljanje, pojednostavljena integracija i međuoperativnost, veća proširivost i pouzdanost: ASP.NET, automatsko upravljanje memorijom, Visual Studio.NET, Microsoft.NET Framework, kod odvojen od sadržaja (omogućava paralelni rad programera i projektanata), WEB kontrole

8. Web server (*Internet Information Services*)

- ✓ specijalan program koji se izvršava na serveru, koji prihvata, prepozna i izvršava HTTP zahteve.

9. FTP server (*File Transfer Protocol*)

- ✓ omogućava korisnicima da preuzimaju datoteke sa servera i da ih šalju na server.

3.2 Okruženje Windows Servera

10. Server za štampanje (*Print server*)

- ✓ Usluge štampanja predstavljaju jednu od **osnovnih usluga** po kojoj vrednujemo neki mrežni OS.

11. Server elektronske pošte (*E-mail server*)

- ✓ neophodni ukoliko želimo da pružamo **usluge elektronske pošte**
- ✓ Računar ili više njih moraju da igraju **ulogu poštanske centrale**

12. Terminal server

- ✓ predstavlja **najveću promenu** u računarstvu uopšte, a posebno u klijent/server arhitekturi.
- ✓ Podrazumeva da se **usluge jakih servera** mogu ponuditi i **računarima sa ograničenim resursima** tkz. tankim klijentima.

13. Komunikacioni server

- ✓ Ono što posebno izdvaja Windows Server OS od ostalih MOS je njegova **jednostavna integracija** i saradnja sa drugim serverima
- ✓ Tu se pre svega izdvajaju **Windows Exchange Server** i **Windows SQL Server**, verovatno dva najvažnija servera u mrežnom radu.

3.2 Okruženje Windows Servera

14. Remote Installation Services (RIS)

- ✓ omogućava efikasno kopranje slike sa jedne radne stanice na desetine, stotine pa čak i hiljade drugih računara,
- ✓ Istovremeno omogućava da svaka od tih mašina dobije jedinstveni SID (*security identifier* – bezbednosni identifikator).
- ✓ Rešava još jedan veliki instalacioni problem - problem tipa „**kako da računar, sa potpuno praznim hard diskom, konektujem na mrežu**, da bih na njemu, preko mreže instalirao operativni sistem?

15. Routing and Remote Access Services (RRAS)

- ✓ usluge daljinskog pristupa koje omogućavaju klijentima **uspostavljanje veze sa udaljenim partnerima** preko telefonskih linija,
- ✓ Podrazumeva uslugu rutiranja i povezivanja sa Internetom.

16. Remote Authentication Dial-In User Service (RADIUS)

- ✓ predstavlja standardan, višeplatformski protokol koji se obično koristi za **proveru identiteta** prilikom daljinskog povezivanja.

3.3 Upravljačka konzola (MMC)

- Velika promena na polju administracije MOS predstavlja prelazak na **ujednačeniji pristup programima za postavljanje i kontrolu rada mreže**
- Gotovo svi programi koji su učestvovali u inicijalizaciji i kontroli rada mreže prebačeni su u **MMC (Microsoft Management Console)**
- MMC je **osnovni administrativni alat za upravljanje Windows mrežnih sistema**, koja pruža standardizovan, zajednički interfejs za jednu ili više aplikacija, koje nazivamo dodatnim modulima – konzolama
- MMC predstavlja **skup različitih administrativnih modula sa strogo određenim zadacima**, koje korisnik može po svojim zahtevima da bira
- MMC konzola po izgledu je **veoma slična Windows Exploreru**
- Svaka konzola se sastoji od sledećih delova:
  - 1. konzolnog menija** – File, Action, View, Favorites, Window i Help.
  - 2. palete alata** – grafički prikazi ikonica komandi iz konzolnog menija.
  - 3. konzolnog stabla** - na levoj strani ekrana prikazuje hijerarhijsku strukturu objekata kojima konzola upravlja, slično Windows Explorer-u
  - 4. okvir sa detaljima** – najveći deo MMC koji se nalazi na desnoj strani i obično nudi dva prikaza: **standardni i proširenji**.

3.3 Upravljačka konzola (MMC)

Console1 - [Console Root]

- □ X

File Action View Favorites Window Help

Back Forward Refresh Help

Console Root

- Local Computer\Robert Policy
- User Configuration

Name	Actions
Local Computer\Robert Policy	Console Root

More Actions

3.3 Upravljačka konzola (MMC)

- Rad MMC može da se odvija u korisničkom i autorskom režimu rada.
- **Korisnički režim** rada podrazumeva rad sa već postojećim konzolama
- **Autorski režim** rada podrazumeva kreiranje sopstvenih ili ispravku postojećih konzola sa znatno proširenim naredbama i funkcijama
- U korisničkom režimu rada razlikujemo tri režima rada i to: **puni, ograničeni sa više prozora i ograničeni pristup sa jednim prozorom.**
- Postoji veliki broj različitih konzola u Windows Server OS i sve one omogućavaju obavljanje različitih administrativnih poslova.
- Administrator može da startuje bilo koju od ponuđenih konzola jednostavnim odabirom imena konzole (nastavak .msc).
- Konzole možemo otvoriti i iz naših konzola što nam omogučava da napravimo namensku konzolu sa grupom modula koje koristimo.
- **Computer Management** - konzola koja se najviše koristi jer omogućava da upravljamo većim skupom sistemskih podataka kako na lokalnim tako i na udaljenim računarima. Tri su osnovne grane u ovoj konzoli: **System Tools** (alati za održavanje sistema), **Storage** (memorisanje podataka) i **Services and Applications** (usluge i aplikacije).

3.3 Upravljačka konzola (MMC)

- **Component Services** – glavna funkcija ove konzole je da nam omogući alatke za upravljanje COM+ aplikacijama-razvoj distribuiranih aplikacija
- **Cluster Administrator** – omogućava korisniku da može da grupiše više mrežnih čvorova u jedinstvene celine (*cluster*), koje se dalje u radu ponašaju kao jedna logička jedinica.
- **Certification Authority** – usluge izdavanja sertifikata omogućuju serveru da može da pravi sertifikate za sebe i za druge servere, radne stanice i korisnike na mreži, bilo lokalno, bilo negde na Internetu.
- **Manage Your Server** – podešavanje specifičnih serverskih uloga, kao što su server aplikacija, IIS, server datoteka, DNS server i td.
- **Active Directory Users and Computers** – upravljanje resursima: korisnički nalozi, grupe korisnika, računar.naloz, štampači i folderi.
- **Active Directory Sites and Services** - koristi se za upravljanje replikacijom, upravljanje mrežnom topologijom i povezanim servisima.
- **Active Directory Domains and Trusts** - podešavaje i održavaje odnosa poverenja (*trust relationships*) i funkcionalni nivo domena i šume

MMC konzola za podešavanje DNS

DNS1.corp.hr - [Console Root\Computer Management (DNS1.C...)]

File Action View Favorites Window Help

Console Root

- Computer Management (DNS1.CORP.HR)
  - System Tools
    - Task Scheduler
    - Event Viewer
    - Shared Folders
    - Local Users and Groups
    - Performance
    - Device Manager
  - Storage
    - Windows Server Backup
    - Disk Management
  - Services and Applications
    - Routing and Remote Access
    - Services
    - WMI Control
  - DNS
    - dns1.corp.hr
  - dns1.corp.hr Policy
  - Certificates (\\\dns1.corp.hr)
  - Windows Firewall with Advanced Security on dns1.c...

Name

Name	Actions
Users	Local Us...
Groups	More ... ▾

3.4 Arhitektura Windows Servera OS

- Ako znamo uloge raznih komponenata jezgra OS, sistema datoteka, korišćenje CPU,memorije i hardvera, lakše ćemo administrirati računar
- Windows Server je **modularni OS** koji se sastoji od komponenata
- Svi objekti OS imaju interfejse pomoću kojih drugi objekti i procesi obezbeđuju njihovu funkcionalnost ili usluge.
- Komponente međusobno sarađuju prilikom obavljanja konkretnih zadataka MOS-a.
- Arhitektura Windowsa Servera podeljena je u dva glavna sloja: **korisnički sloj** (*user mode*) i **sloj jezgra** (*kernel mode*).
- **Korisnički sloj** predstavlja sloj za podršku aplikacijama, kako za Microsoftov softver, tako i za softver drugih proizvođača.
- Sastoјi se od **ugrađenih** podsistema okruženja i od dodatnih, nezavisnih podsistema.
- To je deo OS koji omogućava drugim proizvođačima softvera da koriste usluge OS pozivajući objavljene **API** funkcije i objektno orijentisane komponente.

Sve usluge i aplikacije instaliraju se u korisničkom sloju.

3.4 Arhitektura Windows Servera OS

- Windows Server 2012 i Windows 8 imaju isto jezgro (NT 6.2), pa je normalno da imaju i neke druge (aplikativne) zajedničke komponente:
- **Automatic Updates** - vrši automatsko ažuriranje i obnavljanje sistema. Omogućava da je OS uvek ažuriran i bezbednosno unapređen.
- **BitLocker Drive Encryption** - omogućava dodatni sloj zaštite za hard diskove i štiti diskove od napadača koji imaju fizički pristup serveru.
- **Remote Assistance** - omogućava funkciju *assistance* kojom se poziva neki iskusniji administrator, ili više njih.
- **Remote Desktop** - omogućava da se daljinski pristupi serveru i upravlja njime preko nekog drugog računara.
- **Task Scheduler** - omogućava zakazivanje istovremenih zadataka ili zadataka koji se ponavljaju, kao što su zadaci za rutinsko izvršavanje
- **Desktop Experience** - instalira dodatne Windows 8 desktop funkcije na serveru, omogućava da Windows Server 2012 radi kao desktop OS
- **Windows Firewall** - štiti od napada neovlašćenih korisnika.
- **Windows Time** - sinhronizuje vreme sistema sa serverskim vremenom
- **Wireless LAN Service** - instalira funkciju za omogućavanje brže veze.

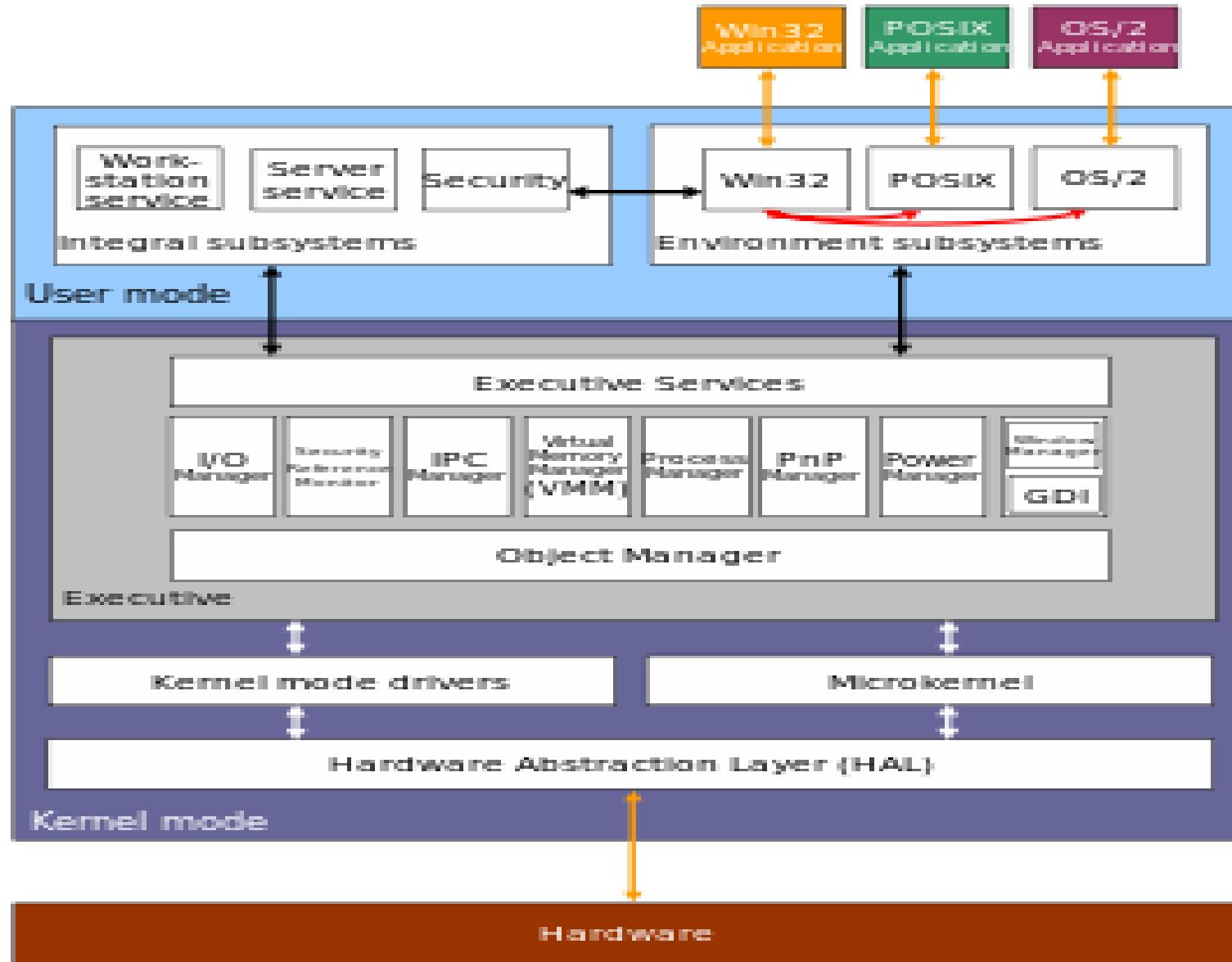
3.4 Arhitektura Windows Servera OS

- Jezgro Windows Server 2012 se zasniva na **hibridnom modelu**
- Hibridno jezgro je arhitektura jezgra zasnovana na ***microkernel*** i ***monolithic kernel*** arhitekturi upotrebljenu u računarskim OS.
- Ideja koja стоји iza ove arhitekture јесте **da ima sličnu strukturu kao *microkernel*** ali da bude implementiran kao ***monolithic kernel***.
- Najpoznatiji primerak hibridnog kernela је **Microsoft-ov NT kernel** koji je deo arhitekture Windows Servera 2012.
- Windows NT dizajn predstavlja **skup modula** koji komuniciraju putem poznatog interfejsa, sa malim ***microkernel*-om** ograničenim na **osnovne funkcije** као што су управљање **interaptima** (prekidi).
- Ово омогућава **direktne pozivне procedure** ili **interprocesorsku komunikaciju** између модула.

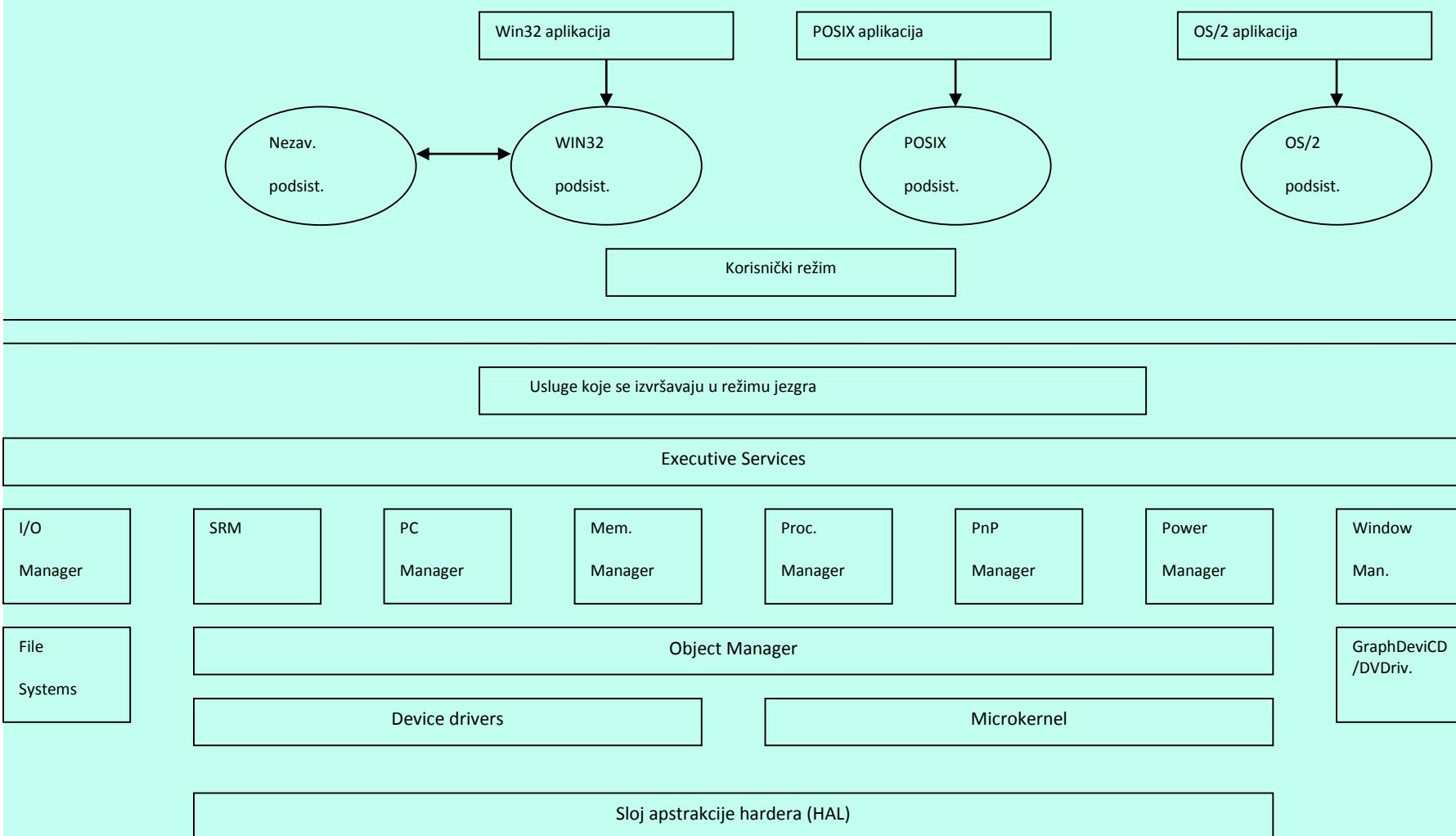
3.4 Arhitektura Windows Servera OS

- Razlog zašto NT nije *microkernel* je taj da skoro **svi** podsistemi pružaju usluge sistema u režimu jezgra, a ne u korisničkom režimu, kao što je bio slučaj kod *microkernel* dizajna.
- Ove osobine NT deli sa ranim verzijama Mach-a, kao i svim komercijalnim sistemima zasnovanim na Mach, a potiču od superiornih performansi koje nudi **pomoću direktne procedure poziva u jednom memoriskom prostoru** za komunikaciju među podsistemima.
- Podsistemi se **ne pišu na posebnom operativnom sistemu** već na **NT API** (*application programming interface*).
- Primarni Windows OS je **Windows API**, koji je uvek prisutan.
- Na verzijama pre NT 4.0 Client/Server Runtime podsistem takođe sadrži **window manager, grafički interface i grafičke programe**.
- Zbog performansi u verziji 4.0 ovi moduli (koji su često radili u korisničkom režimu, a posebno oni koji su projektovani bez unutrašnje grafičke podrške) **su radili kao kernel-mode podsistem**.

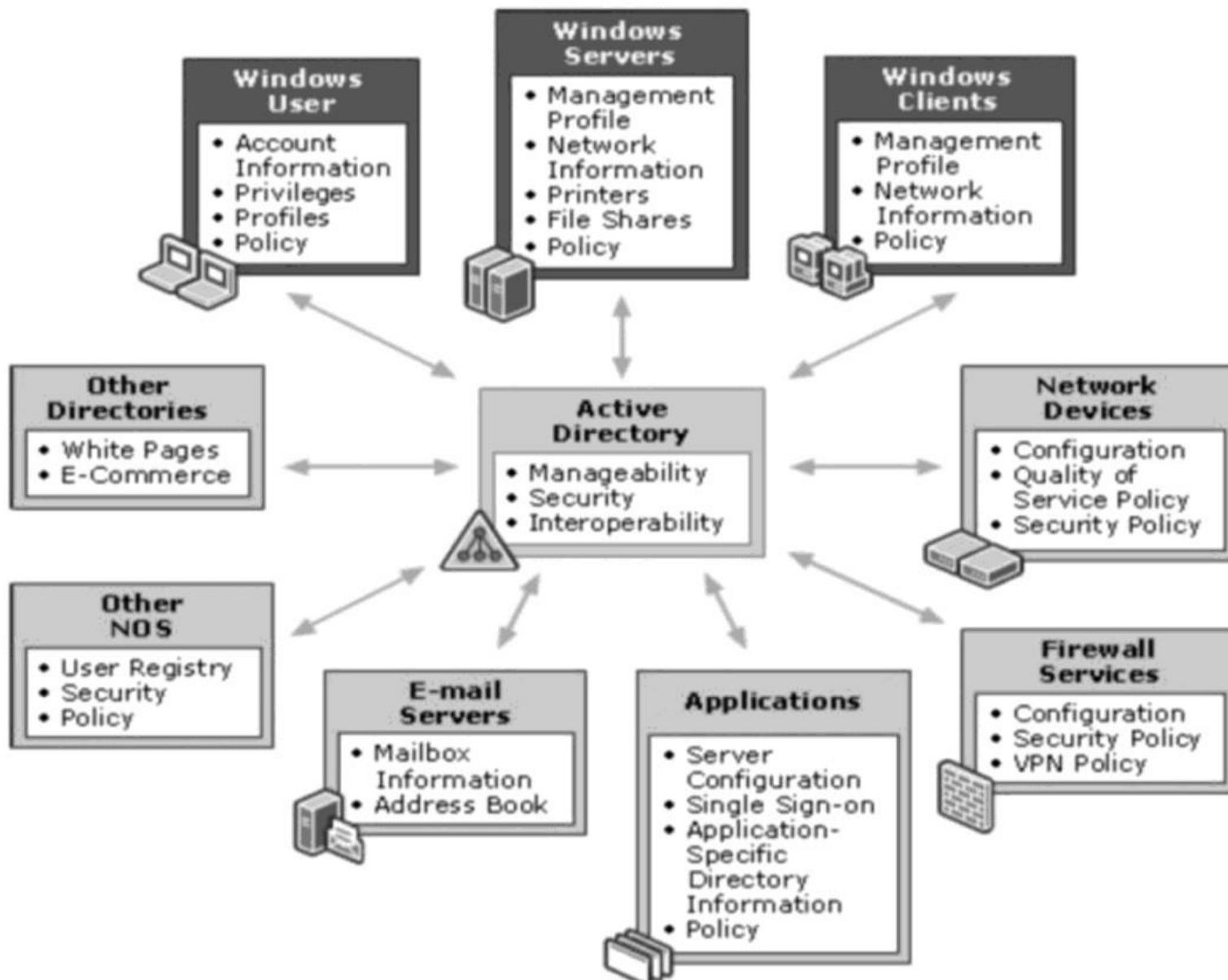
Sistemska arhitektura Windows Server

Sistemska arhitektura Windows Server

3.5 Povezanost Active Directory

Slika 4.1: Prikaz povezanosti Aktivnog Direktorijuma sa celokupnim Informacionim sistemom

Hvala na pažnji !!!

Pitanja

???